

УДК: 614.8

ТАКТИЧНА МЕДИЦИНА. АЛГОРИТМ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ПІД ЧАС БОЙОВИХ ДІЙ

Овчарук І.С., Тверезовський М.В., Мінасов Р.В., Гордієнко С.Ю.

Військова академія (м.Одеса), tmv.62@mail.ru

Кожен військовослужбовець крім майстерного володіння озброєнням, спеціальної, фізичної і тактичної підготовкою, повинен досконало володіти прийомами домедичної допомоги в бойових умовах в обсязі само- та взаємодопомоги. Головне завдання тактичної медицини — це вміння солдата надати собі самопомогу в різній тактичній обстановці для подальшого виконання основного завдання.

Ключові слова: тактична медицина, домедична допомога, навчання.

Постановка проблеми

Тактична медицина – це особливий розділ невідкладної медичної допомоги з іншим концептуальним алгоритмом дій щодо надання домедичної допомоги пораненому (потерпілому) на полі бою. У сутність сучасної тактичної медицини закладений інший порядок надання невідкладної медичної допомоги, ніж зазвичай, під час дорожньо-транспортної пригоди, надзвичайної ситуації та/або при вогнепальному пораненні мирного часу. Цей аспект важливий при викладанні військово-медичної підготовки, в тому числі, і в вищих медичних навчальних закладах I-II ступенів акредитації. Майбутні медичні фахівці повинні не тільки надавати невідкладну медичну та домедичну допомогу, але й проводити заняття з майбутніми військовими. Друга відмінність тактичної медицини – це заходи, які закладені до об'єму домедичної допомоги, як наприклад, внутрішньокісткова інфузія, декомпресія легенів тощо.

Актуальність теми дослідження

Військова бойова доктрина визначає, що під час мобільного і дуже стрімкого сучасного бою можливості навченого медичного персоналу, включаючи військових лікарів, щодо надання першої медичної допомоги різко обмежуються, через що в світі існує і широко запроваджена система надання домедичної допомоги пораненим військовос-

лужбовцям в обсязі само- та взаємодопомоги, як єдине оптимальне рішення спасіння життя.

Домедична допомога – невідкладні дії та організаційні заходи, спрямовані на врятування та збереження життя людини у невідкладному стані та мінімізацію наслідків впливу такого стану на її здоров'я, що здійснюються на місці події особами, які не мають медичної освіти, але за своїми службовими обов'язками повинні володіти основними практичними навичками з урятування та збереження життя людини, яка перебуває у невідкладному стані, та, відповідно до закону, зобов'язані здійснювати такі дії та заходи.

Рятування пораненого на полі бою — це питання, по-перше, тактичне, по-друге, медичне; і третє, гасло тактичної медицини «Це правильні дії в правильний час» [1].

Матеріали та методи

Використані наукові матеріали IV Міжнародного медичного конгресу зі спеціальної програми «Тактична медицина» Tactical Combat Casualty Care (TCCC) (м. Київ, 15-17.04.2015), інформація Інтернет-ресурсів за ключовим словом «Тактична медицина». Застосовано описовий метод аналізу.

Обговорення

Тактична медицина чітко визначає і встановлює алгоритм надання домедичної допомоги на полі бою, чим ство-

рює реальні умови щодо збереження життя в умовах, які складаються навколо пораненого в реальній тактичній обстановці.

Процес надання домедичної допомоги пораненим у бойових умовах поділяється на два етапи [2]. Перший – безпосередньо в секторі обстрілу, надання домедичної допомоги в момент поранення, тобто на самій позиції зі значним ризиком отримання додаткового кульового чи іншого поранення; другий – в секторі укриття – в місці, захищеному від прямого вогню супротивника з використанням елементів захисту природного (пагорби, схили) чи штучного походження (стіни, будинки, захисні інженерні конструкції) тощо [2, 3].

Надання домедичної допомоги в секторі обстрілу умовно називають «червоною» зоною. У цьому секторі безпосереднього вогневого контакту жоден військовослужбовець не може наблизитись до пораненого, тому поранений повинен надати собі самодопомогу – домедичну допомогу – табельними засобами зупинки кровотечі і переміститися у небезпечне місце, яке умовно називають «жовтою зоною». «Жовта зона» безпосередньо в секторі обстрілу може бути пагорбом, колесом машини, стовбуром дерева, природним чи штучним заглибленням, тобто місцем, де можливість додаткового ураження значно зменшується. В той же час для пораненого створюються умови для більш ефективної самодопомоги та для можливості взаємодопомоги. В умовах бою питання взаємодопомоги вирішується виключно за командою безпосереднього командира підрозділу (групи), тобто, стати бійцем-рятувальником – це є вторинна місія солдата. Перша і головна місія військовослужбовця — вести вогонь.

У «жовтій зоні» поранений військовослужбовець повинен себе оглянути, перевірити та/або додатково накласти кровоспинний джгут (турнікет), компресійний биндаж, гемостатичну пов'язку, ввести знеболюючий засіб та очікувати

допомоги.

Евакуація, точніше, переміщення пораненого військовослужбовця з «жовтої зони» до «зеленої зони» в тактичній медицині має інший управлінський зміст, який зазвичай вкладається в поняття «евакуація» і називається переміщення – (CASEVAC), яке здійснюється одним чи групою військовослужбовців-рятувальників, немедичними транспортними засобами або літальними апаратами.

Так звана «зелена зона» знаходиться поза місцем основного бою, осторонь, визначається командиром підрозділом (групи) до початку бою. В цій зоні може бути присутнім медичний працівник, але не обов'язково і не завжди. Загально доведено, що в умовах сучасного маневреного бою медичний працівник може виконати обмежені медичні заходи, не більші ніж звичайний навчений військовослужбовець. У «зеленій зоні» проводиться повний і ретельний огляд пораненого військовослужбовця іншим військовослужбовцем: з'ясування стану основних вітальних функцій, перевірка якості та відповідності отриманої само- та/або взаємодопомоги, додаткове накладання пов'язок, биндажів, сортування та підготовка до медичної евакуації (MEDVAC), з використанням санітарного автомобіля або санітарного літака.

В умовах тактичної обстановки поранений військовослужбовець може бути евакуйований до медичного закладу, минаючи транспортування і перебування в «зеленій зоні». На медичних транспортних засобах (наземних і повітряних) присутній медичний персонал для надання пораненим (потерпілим) невідкладної медичної допомоги під евакуації.

Висновок

1. Сучасні бойові дії вимагають переходу до навчання військовослужбовців правилам та діям за змістом тактичної медицини.
2. Забезпечення збереження життя за змістом тактичної медицини можли-

ве за умови навченості військовослужбовців правилам само- та взаємодопомоги, правилам управлінських рішень командування та забезпечення сучасними засобами індивідуального медичного оснащення.

3. Правильне розуміння та володіння термінологією тактичної медицини також є запорукою ефективної комунікації.

Література

1. Домедична допомога в умовах бойових дій: методичний посібник / В.Д.Юрченко, В.О.Крилюк, А.А.Гудима та інш. – К.: Середняк Т.К., 2014, – 80 с. Електронний режим доступу: – http://www.moz.gov.ua/docfiles/Pre-Medical-Aid_WEB.pdf
2. Група в Фейсбук: Концепція Спасіння Тактична Медицина. Електронний режим доступу: – <https://www.facebook.com/RescueConceptTacticalMedicine>
3. Руководство по доврачебной помощи при раненых Tactical Combat Casualty Care (TCCC). Редакция від 28 жовтня 2013 року. Електронний режим доступу: – <https://yadi.sk/i/QigYgD3NYxaqQ>

References

1. Pre-medical aid in conditions of military operations: operating instructions / V.D Yurchenko, V.O. Krilyuk, A.A. Gudima, etc. – K.: Seredniak T.K., 2014, – 80 p. E-access mode: – http://www.moz.gov.ua/docfiles/Pre-Medical-Aid_WEB.pdf
2. Group in Facebook: Rescue Concept Tactical Medicine. E-access mode: – <https://www.facebook.com/RescueConceptTacticalMedicine>
3. Guide to pre-medical aid at wounds: Tactical Combat Casualty Care (TCCC). Version dated 28 October 2013. E-access mode: – <https://yadi.sk/i/QigYgD3NYxaqQ>

Резюме

ТАКТИЧЕСКАЯ МЕДИЦИНА. АЛГОРИТМ ДОМЕДИЦИНСКОЙ ПОМОЩИ ВО ВРЕМЯ БОЕВЫХ ДЕЙСТВИЙ

Овчарук И.С., Тверезовский М.В., Минасов Р.В., Гордиенко С.Ю.

Каждый военнослужащий кроме искусного владения вооружением, специальной, физической и тактической подготовкой, должен в совершенстве владеть приемами домедицинской помощи в боевых условиях в объеме само- и взаимопомощи. Главная задача тактической медицины – это умение солдата оказать себе самопомощь в различной тактической обстановке для дальнейшего выполнения основного задания.

Ключевые слова: тактическая медицина, домедицинская помощь, обучение.

Summary

TACTICAL MEDICINE. ALGORITHM OF RENDERING PRE-MEDICAL AID IN CONDITIONS OF MILITARY OPERATIONS

Ovcharuk I.S., Tverezovskyi M.V., Minasov R.V., Gordienko S.Yu.

Each serviceman have to acquire proficiency in pre-medical aid techniques (in the amount of self and mutual assistance) on a battlefield, as well as he have to acquire proficiency in using of weapons, special physical and tactical training. The main task of tactical medicine is the ability of serviceman to provide himself pre-medical aid, regardless of tactical environment, for further implementation of the basic tasks.

Key words: tactical medicine, pre-medical aid, education

*Впервые поступила в редакцию 20.05.2015 г.
Рекомендована к печати на заседании редакционной коллегии после рецензирования*